

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.
Najvyšší súd SR

Zmluva o dielo

Zmluva o dielo v OZ

§ 631 a nasl. OZ

- Zmluvou o dielo zaväzuje sa objednávateľovi ten, komu bolo dielo zadané (zhotoviteľ diela), že ho za dojednanú cenu vykoná **na svoje nebezpečenstvo**.
- Ak nie je dohodnuté inak, platí sa cena až po **skončení** diela. Ak sa však dielo vykonáva po častiach alebo ak vyžaduje vykonanie diela značné náklady, je ten, komu bolo zadané, oprávnený požadovať už počas vykonávania diela od objednávateľa primerané **preddavky**.
- Cena nemusí byť určená (potom platí obvyklá).

§ 635 vs. § 636 OZ

- Ak sa cena dohodla podľa **rozpočtu**, **nesmie sa bez súhlasu objednávateľa zvýšiť**. Práce a náklady do rozpočtu **nezahrnuté** možno účtovať iba vtedy, ak ich schválil objednávateľ **písomne** alebo ak práce dodatočne **písomne** objednal.
- Ak cenu pri uzavretí zmluvy nemožno dojednať pevnou sumou, **musí sa určiť aspoň odhadom**. Ak zhotoviteľ dodatočne zistí, že bude treba cenu určenú odhadom podstatne **prekročiť**, je povinný na to objednávateľa bez meškania **písomne** upozorniť a oznámiť mu novourčenú cenu; inak nemá právo za zaplatenie rozdielu v cene.

§ 634

- Cena diela je splatná až po skončení diela.
- Na rozdiel od ObZ má zhotoviteľ **právo** na poskytnutie zálohy.

Vykonanie diela na nebezpečenstvo zhotoviteľa (§ 640 OZ; § 537 ObZ)

- *Essentialia negotii* z pohľadu odlíšenia zmluvy o dielo od iných zmluvných typov, nie však pre účely charakteristiky zmluvného typu
- Zahŕňa aj riziko zvýšenia nákladov zhotoviteľa
- Nestotožňovať s nebezpečenstvom škody na veci (tu v ObZ osobitne § 540, 542)

Nebezpečenstvo škody na veciach

- § 542 ObZ – v zásade **zhotoviteľ**, okrem situácie, kedy sa vec zhotovuje u objednávateľa objednávateľa resp. na jeho pozemku
- Prechod nebezpečenstva - § 455 a nasl. (kúpa - § 460 sa neaplikuje) – možnosť dispozície s dielom
- Škoda na veci po prechode nebezpečenstva na objednávateľa nemá vplyv na jeho povinnosť zaplatiť cenu diela (okrem škody, ktorá vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zhotoviteľa)

Nebezpečenstvo škody na veciach

- § 650 OZ – podľa doktríny prechod **prevzatím** veci resp. najneskôr uplynutím jedného mesiaca od uplynutia doby, kedy mala byť vec zhotovená resp. v prípade omeškania zhotoviteľa do mesiaca od momentu jej zhotovenia
- § 651 OZ – pri stavbe objednávateľa nesie len v prípade vyššej moci

Doba plnenia

- ▶ § 537 ods. 1 ObZ – **v primeranej dobe** s prihliadnutím na povahu diela
- ▶ § 632 v spojení s § 563 OZ – ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh **prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadala**.

Cena diela

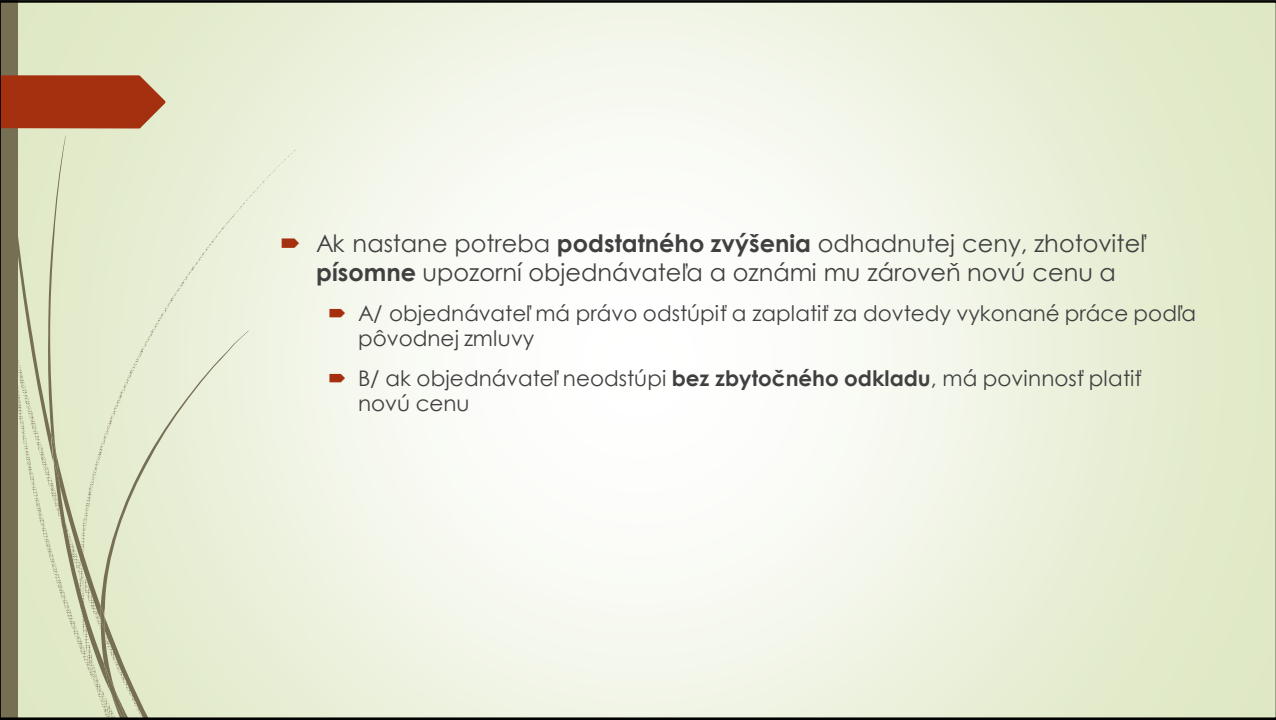
- ▶ Zmluva pripúšťa dohodu s odkazom na cenový predpis a aj dohodu bez ceny
- ▶ Podstatným je, že je z vôle strán zjavné, že ide o vyhotovenia diela za odplatu
- ▶ **Ak je určená podľa rozpočtu, nie je možné ju zvýšiť bez súhlasu objednávateľa!**
- ▶ Vznik nákladov **nezhnutých** do rozpočtu musí odsúhlasiť objednávatel' **vždy písomne!**

Cena podľa rozpočtu

- Súhlas objednávateľa – zákon **neurčuje formu**, pokiaľ je však zmluva písomná, podľa ust. § 40 ods. 2 OZ je potrebná písomná forma, hoci ide o jednostranný úkon, keďže sa ním mení obsah zmluvy.
- Odlišný názor NS ČR (33 Odo 513/2002) – písomná forma len pre položky do rozpočtu nezahrnuté; položky zahrnuté a ich zvýšenie stačí odsúhlasiť aj konkludentne (*tu zaplatením faktúry a tým uznaním oprávnenosti zvýšenej ceny*).

Cena určená odhadom

- R 3/1970 – pomer zvýšenia k odhadnutej cene o viac ako 10 – 20% pri uvážení povahy poskytovaného plnenia, okolností sťaženého odhadu ceny, pravdepodobnosť prekročenia ceny pri jej odhadovaní a pod.
- **Písomné** upozornenie je povinný zhotoviteľ objednávateľovi **písomne** doručiť len pri podstatnom prekročení odhadnutej ceny
- Ak je cena zvýšená do miery nižšej ako posudzovanej ako *podstatné prekročenie*, má zhotoviteľ na jej zaplatenie nárok bez potreby písomného upozornenia objednávateľa.

-
- Ak nastane potreba **podstatného zvýšenia** odhadnutej ceny, zhotoviteľ **písomne** upozorní objednávateľa a oznámi mu zároveň novú cenu a
    - A/ objednávateľ má právo odstúpiť a zaplatiť za dovedy vykonané práce podľa pôvodnej zmluvy
    - B/ ak objednávateľ neodstúpi **bez zbytočného odkladu**, má povinnosť platiť novú cenu

Vlastnícke právo k zhotovenej veci

- OZ nemá osobitnú právnu úpravu – všeobecne tak platí, že vec patrí **VŽDY** zhotoviteľovi do momentu odovzdania veci (neuplatní sa ust. § 135b OZ)

Možnosť odstúpenia od zmluvy

- ust. § 48 a 49; § 517 ods. 1 (omeškanie)
- § 635 ods. 3 – zmena cenového predpisu
- § 636 ods. 2 – prekročenie odhadnej ceny
- § 637 ods. 2 – nedostatky materiálu dodaného objednávatelom (rovnako § 638 - súčinnosť)
- § 642 ods. 2 – ak je predpoklad nedokončenia diela včas alebo riadne
- NIE PRI VADÁCH

Odstúpenie do zhotovenia diela bez dôvodu

- **§ 642 ods. 1 – kedykoľvek do zhotovenia diela**
- **Nepoužiteľné ust. § 517 ods. 1 – nejde o omeškanie!**
- OZ neurčuje, ktorým okamihom sa považuje dielo za dokončené
- Podporne použij § 633 ods. 1 – vykonané podľa zmluvy, riadne a včas

VADY

- Právne
- Faktické
  - Akosti a vyhotovenia
  - Množstva
  - Obalu a opatrení pri preprave
  - Dokladov potrebných na užívanie veci

Vadné plnenie

- Akosť - § 496 OZ – ak nie je dohodnuté, potom priemerná stredná akosť
- Všeobecná úprava v ust. § 499 – 510 OZ
- § 499 – vlastnosti vymienené resp. obvyklé; bez právnych väd
- § 501 (prenechanie veci ako stojí a leží) – **na zmluvu o dielo neaplikovateľné**

§ 504 OZ

- Nadobúdateľ môže uplatňovať nárok zo zodpovednosti za vady na súde len vtedy, ak oznámil vady bez zbytočného odkladu po tom, čo mal možnosť vec prezrieť.
- Nadobúdateľ môže vadu vytknúť najneskôr do **šiestich mesiacov**, pokiaľ zákon neustanovuje inak. Ak v tejto lehote nevytkne vadu, **právo zanikne**.

Práva zo zodpovednosti za vady (§ 507 OZ)

- Ak nemožno vadu odstrániť a ak nemožno pre ňu vec užívať dohodnutým spôsobom alebo riadne, je nadobúdateľ oprávnený domáhať sa **zrušenia** zmluvy.
- Inak sa môže nadobúdateľ domáhať buď primeranej **zľavy z ceny, výmeny, alebo opravy alebo doplnenia** toho, čo chýba.
- Osobitná úprava – zhotovenie veci na zákazku a oprava vecí

§ 648 OZ

- **Odstrániteľná** vada - bezplatné odstránenie vady bez zbytočného odkladu.
- **Neodstrániteľná** alebo ktorá bráni tomu, aby sa vec mohla podľa objednávky riadne užívať ako vec bez vady = právo objednávateľa na zrušenie zmluvy.
- Pri odstrániteľných vadách, ak pre **opätovné** vyskytnutie sa vady po oprave alebo pre väčší počet väd nemôže vec riadne užívať= právo objednávateľa na zrušenie zmluvy.
- Ak ide o **neodstrániteľnú** vadu, ktorá však **nebráni** riadnemu užívaniu veci podľa objednávky, má objednávateľ právo na primeranú **zľavu**.

Zmluva o dielo v ObZ

Cena za dielo

- Pevná cena
- Cena podľa rozpočtu
  - Rozpočet záväzný neúplný
  - Rozpočet nezáväzný (cenové doložky)

Pevná cena

- Objednávateľ je povinný zaplatiť zhotoviteľovi za vykonané dielo cenu dohodnutú v zmluve alebo určenú spôsobom určeným v zmluve. Ak sa účastníci dohodli na pevnej cene, určenej konkrétnou sumou, je objednávateľ povinný takto dohodnutú cenu zaplatiť, pričom nie je dôvod znalecky skúmať či je takto dohodnutá cena v súlade s cenníkom.

(NS SR 1 MObdo V 11/2008)

Splatnosť ceny

- § 548 ods. 1:
- Objednávateľ je povinný zaplatiť zhotoviteľovi cenu v čase dojednanom v zmluve. Pokiaľ zo zmluvy alebo z tohto zákona nevyplýva niečo iné, vzniká nárok na cenu **vykonaním** diela.
- Konštrukcia fikcie vykonania diela

Cena podľa rozpočtu

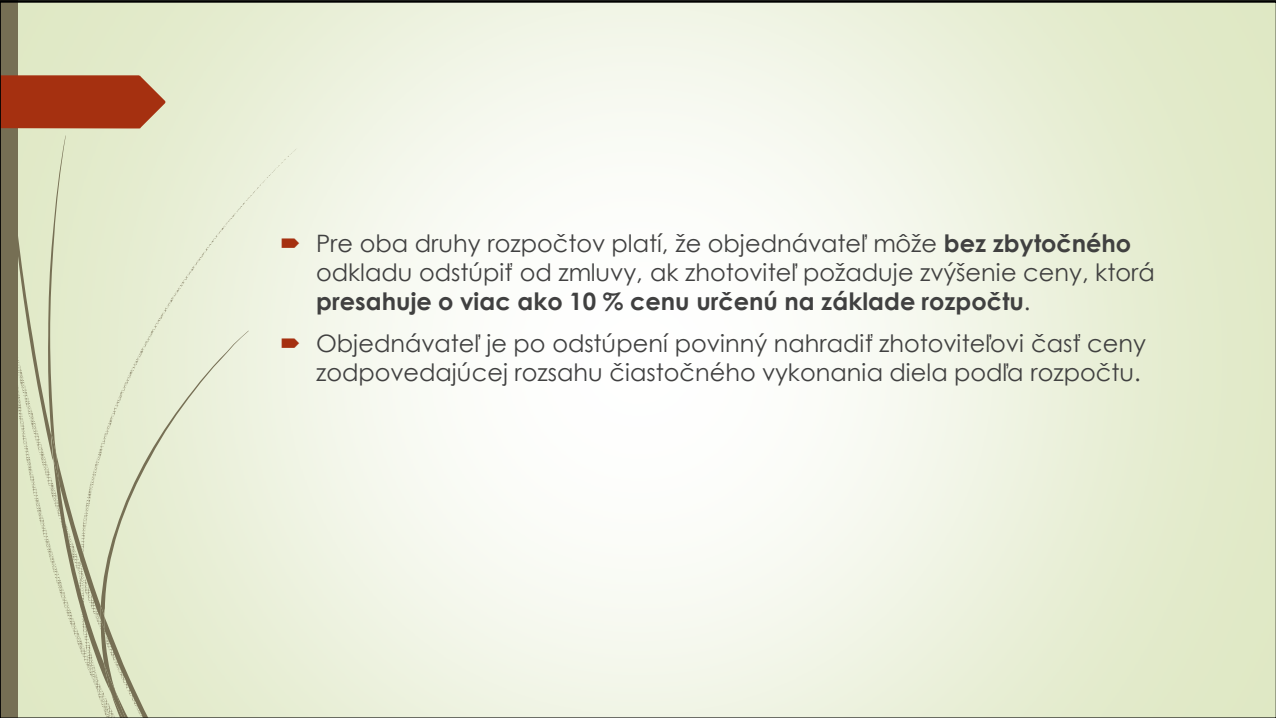
- Existencia rozpočtu nemá vplyv na výšku ceny
  - **Ale**
- Ak nie je zaručená **ÚPLNOSŤ** rozpočtu
- Alebo
- Rozpočet je považovaný za **NEZÁVAZNÝ**
- Nastávajú právne odlišné situácie:

Neúplný rozpočet

- Nárok len na zvýšenie ceny o položky
  - **nezahrnuté do rozpočtu**
  - **nepredvídateľné**
- Možnosť zvýšenia musí vyplývať z **dohody** strán o neúplnosti rozpočtu
- Obvykle pri rekonštrukciách, ktorým predchádza demontáž a nemožno predvídať skutočný rozsah prác potrebných na splnenie diela
- **Tohto nie je úprava použiteľná na cenu tzv. naviacprác! (tu len § 549 ods. 1 ObZ)**

Nezáväzný rozpočet

- Zvýšenie len o
  - **účelne** vynaložené náklady
  - **nevyhnutne** prevyšujúce náklady predpokladané rozpočtom
- Musí opäť existovať **dohoda** o tom, že rozpočet má charakter nezáväzného
- Inflácia, obstaranie z iných ako predpokladaných zdrojov

-
- Pre oba druhy rozpočtov platí, že objednávateľ môže **bez zbytočného odkladu** odstúpiť od zmluvy, ak zhotoviteľ požaduje zvýšenie ceny, ktorá **presahuje o viac ako 10 % cenu určenú na základe rozpočtu**.
  - Objávateľ je po odstúpení povinný nahradíť zhotoviteľovi časť ceny zodpovedajúcej rozsahu čiastočného vykonania diela podľa rozpočtu.

Súd

- Skúma, či právo **nezaniklo** s ohľadom na povinnosť zhotoviteľa oznámiť potrebu zvýšenia ceny **bez zbytočného odkladu** po tom, čo sa ukázalo, že je nevyhnutné prekročenie ceny, ktorá bola určená na základe rozpočtu.
- **Určí cenu** ak sa strany nedohodli na cene po zvýšení a ak nedošlo k účinnému odstúpeniu

Vlastnícké právo k zhotovenej veci

- § 542 – rozhodujúce je, u koho sa vec zhotovuje
- § 542 ods. 1 – objednávateľ, ak je to na jeho pozemku, resp. na pozemku, ktorý obstaral
- § 542 ods. 2 – inak vždy zhotoviteľ (aj v prípade, že vec zhotovuje z vecí dodaných objednávateľom) – prechod vlastníckeho práva podľa ust. § 554 ods. 5

Odstúpenie od zmluvy

- § 344 – základná úprava (výlučne pri porušení záväzku zo zmluvy alebo zákonom uloženej povinnosti)
- § 547 ods. 5 – navýšenie o viac ako 10%
- § 550 – odstraňovanie väd
- § 552 ods. 1 – skryté prekážky
- § 564 v spojení s § 436 a nasl. – vady (pri podstatnom porušení zmluvy)

VADY

- Právne (§ 433 ods. 1 + 559 ObZ)
- Faktické
  - Akosti a vyhotovenia
  - Množstva
  - Obalu a opatrení pri preprave
  - Dokladov potrebných na užívanie veci

Vadné plnenie

- § 420 ods. 1 - akosť
  - § 759 ObZ – minimálne v akosti určenej zákonným predpisom + osobitná úprava na technické požiadavky (z. 264/1999 Z.z.)
- § 421 – prípustné kvantitatívne odchýlky (vadné plnenie odliší o dodávky čiastočnej – časti diela)
- Vadou je aj dodávka inej veci (aliud)

Zodpovednosť za vady

- § 560 ods. 2 – dôkazné bremeno, že vada existovala v čase odovzdania diela (resp. prechode nebezpečenstva škody) resp. že vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zhotoviteľa, nesie **objednávateľ**
- Oznámenie väd - § 562 ods. 1 c) – bez zbytočného odkladu, max. do 2 resp. 5 rokov od odovzdania diela – inak súd právo **neprizná (právo nezaniká)**

Práva zo zodpovednosti za vady Pri podstatnom porušení zmluvy - § 436 ObZ

- Odstránenie väd vykonaním náhradného diela resp. v chýbajúcom rozsahu; odstránenie právnych väd
  - § 564 – náhradné dielo možno žiadať, len ak je možné vadné dielo vrátiť zhotoviteľovi
- Oprava
- Zľava
- Odstúpenie od zmluvy

Volba práva z vąd

- Volbu má objednávateľ
- Túto musí uplatniť s oznámením väd resp. bez zbytočného odkladu po oznámení väd
- Volbu nemôže meniť (okrem zistenia, že žiadaná oprava nie je možná); môže odstúpiť alebo žiadať zľavu, ak vady neodstráni v určenej lehote resp. oznámi, že ich neodstráni
- Ak neoznámí voľbu včas – nároky ako pri nepodstatnom porušení zmluvy

Pri nepodstatnom porušení zmluvy § 437 ObZ

- Vykonanie diela v chýbajúcom rozsahu
- Oprava
  - § 437 ods. 4 – aj zhotoviteľ môže určiť lehotu odstránenia väd, kým ju neurčí objednávateľ!
- Zľava

Zľava - § 439 ObZ

- Rozdiel medzi hodnotou, ktorú by mal tovar bez väd, a hodnotou, ktorú mal tovar dodaný s vadami, pričom pre určenie hodnôt je rozhodujúci **čas, v ktorom sa malo uskutočniť riadne plnenie**.
- ak cena bola už zaplatená, môže objednávateľ požadovať jej vrátenie do výšky zľavy spolu s úrokmi dojednanými v zmluve, inak s určenými obdobne **podľa § 502**.
- Ak vada nebola včas oznámená (§ 428 ods. 1 a § 435 ods. 1), môže objednávateľ iba so súhlasom zhotoviteľa vykonať práva podľa odseku 2 alebo použiť právo na zľavu na **započítanie** s pohľadávkou zhotoviteľa.
- **Do doby odstránenia väd nie je objednávateľ povinný platiť časť ceny, ktorá by zodpovedala jeho nároku na zľavu, ak by vady neboli odstránené.**

§ 440

- 1) Nároky z väd tovaru sa nedotýkajú nároku na náhradu škody alebo na zmluvnú pokutu.
  - Škodou sa rozumie následná škoda, nie tá, že dielo má nižšiu hodnotu v dôsledku jeho väd – vychádzajúc z výluky obsiahnutej v odseku 2
- 2) **Uspokojenie, ktoré možno dosiahnuť uplatnením niektorého z nárokov z väd tovaru podľa § 436 a 437, nemožno dosiahnuť uplatnením nároku z iného právneho dôvodu.**
  - Inštitútom náhrady škody sa nemá obchádzať opomenutím uplatniť si nároky z väd diela včas; **nemožno si ani nechať vady odstrániť treťou osobou a nárok si uplatniť ako nárok na náhradu škody**

Vady – dokončenie treťou osobou

- Pokud objednatel nechá dokončit dílo třetí osobou, zaniká tím závazek zhotovitele provést dílo pro dodatečnou nemožnost plnění.

(Rozs. NS ČR 23 Cdo 4092/2007)

- Ust. § 547 ods. 3 ObZ sa vzťahuje len na nevyhnutné zvýšenie ceny jednotlivých zložiek plnenia (materiálu a prác, príp. režijných a ďalších nákladov); **nemožno ho použiť na zmenu rozsahu predmetu plnenia.**
- Obchodný zákonník neumožňuje, aby objednávateľ bez dohody so zhotoviteľom sám odstránil alebo nechal odstrániť vady diela. Taký postup je možný len pokiaľ objednávateľ uplatnil právo na zľavu z ceny alebo ako odstúpil od zmluvy.
- *rozsudok NS ČR z 4.5.1999 č.k. 29Cod 2206/98*

Judikatura k zmluve o dielo

Ze skutečnosti, že písemně uzavřená smlouva obsahovala ustanovení, že může být měněna pouze dohodou stran v písemné formě, samo o sobě nevyplývá, že následná jinak než písemně uzavřená dohoda smluvních stran této smlouvy nemůže být dohodou o změně písemné smlouvy, uzavřenou co do formy v rozporu s ujednáním v písemně smlouvě (§ 272 odst. 2 obch. zák.), nýbrž že půjde o jinou, další smlouvu o dílo.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 332/2010, ze dne 23. 12. 2011)

-
- ▶ Objednatel není povinen zaplatit zhotoviteli jinou, než ve smlouvě dohodnutou, cenu díla (případně cenu určenou způsobem stanoveným ve smlouvě), nejde-li o snížení či zvýšení ceny díla **za podmínek vymezených v ustanovení § 549 obch. zák.** Provede-li proto zhotovitel práce nad sjednaný rozsah díla a nejsou-li dány podmínky dle § 549 obch. zák. pro vznik povinnosti objednatele zaplatit zhotoviteli cenu přiměřeně zvýšenou, **nemůže zhotovitel hodnotu takových víceprací požadovat z titulu bezdůvodného obohacení.**
  - ▶ (Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 2592/2008, ze dne 22.9.2009)

1 Obdo 5/2012

- ▶ Ak bolo plnenie žalovaného (zhotoviteľa) poskytnuté vo výkonoch, pričom naturálna reštitúcia nie je možná, reálna náhrada má byť ekvivalentom hodnoty výkonu poskytnutého žalovaným, a teda tento ekvivalent by mal zodpovedať hodnote výkonov ocenených spôsobom dohodnutým v zmluve.
- ▶ (pre úpravu podľa OZ porovnaj rozs. NS ČR sp. zn. 28 Cdo 4820/2008 z 18.2.2009 k § 642 ods. 2 OZ)